

Рішення Комітету з питань етики

стосовно неетичної поведінки експерта з акредитації освітніх програм
Верещагіної-Білянської Олени Євгенівни
від 7 травня 2020 р.

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти надійшов лист від голови Галузевої експертної ради 01 Освіта/Педагогіка Тарасенкової Н.А. від 05.05.2020 щодо неетичних висловлювань на адресу доповідачів ГЕР 01 Освіта/Педагогіка від експерта Верещагіної-Білянської Олени Євгенівни.

Комітет з питань етики вивчив надані у зверненні Тарасенкової Н.А. документи, а саме: лист-звернення ГЕР 01, особисте звернення Верещагіної-Білянської О. Є. до голови ГЕР 01 за акредитаційною справою А-19-0173-101 спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) другий (магістерський) рівень вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" (Додаток 1), відповідь експертної групи на проєкт висновку ГЕР (керівник ЕГ Верещагіна-Білянська О. Є.) за акредитаційною справою 0085/АС-20 спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" (Додаток 2).

На підставі наданих документів та інформації доповідача, Комітет з питань етики встановив наступне:

1. Верещагіна-Білянська Олена Євгенівна, кандидат мистецтвознавства зі спеціальності 17.00.03 – музичне мистецтво була призначена членом експертної групи (справа А-19-0173-101 спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) другий (магістерський) рівень вищої освіти (наказ № 122-Е від 15.11.2019 р.) та головою експертної групи (справа 0085/АС-20 спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (наказ № 79-Е від 18.02.2020 р.).
2. Щодо цих справ ГЕР 01 змінила оцінку з В на Е по критерію 2 з достатньою фаховою мотивацією.
3. На етапі підготовки проєкту висновку за обома справами Галузева експертна рада отримала лист зі спробою спростування аргументації ГЕР від О.Є.Верещагіної-Білянської. Окрім того, О.Є.Верещагіна-Білянська припустилася наступних висловлювань на адресу доповідачів та ГЕР загалом, як-от «на основі аналізу тексту висновків можу констатувати некомпетентність їх автора саме у галузі зазначеної спеціальності» (Додаток 1, с.1), «Відсутність прозорості, зворотної комунікації ГЕР з

членами виїзної експертизи, брак фахових компетентностей у межах конкретної предметної спеціалізації, на жаль, можуть звести нанівець усі позитивні напрацювання Національного Агентства забезпечення якості вищої освіти, яке позиціонує себе каталізатором саме позитивних змін у вищій освіті» (Додаток 1, с. 3); «оцінку Критерію 2 за рівнем Е вважаємо необґрунтованою і такою, що вказує на відсутність розуміння специфіки підготовки фахівців спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) членами ГЕР» (Додаток 2, с. 1), «оцінку Критерію 4 за рівнем Е вважаємо необґрунтованою і такою, що вказує на відсутність розуміння специфіки підготовки фахівців спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) членами ГЕР. Брак фахових компетентностей у межах конкретної предметної спеціалізації, на жаль, можуть звести нанівець усі позитивні напрацювання Національного Агентства забезпечення якості вищої освіти як каталізатора позитивних змін у вищій освіті та формування культури її якості» (Додаток 2, с. 2).

4. Ці вислови дали підстави членам ГЕР 01 звернутися до Комітету з етики із проханням розглянути питання щодо неетичної поведінки Верещагіної-Білянської Олени Євгенівни та подальшого її виконання обов'язків експерта з акредитації освітніх програм галузі 01 Освіта/Педагогіка.

Відповідно до Закону про вищу освіту України, Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Положення про комітети Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Комітет з питань етики здійснив відповідну перевірку і дійшов наступних висновків:

1. Рішення про умовну (відкладену) акредитацію означених освітніх програм за результатами обговорення членами ГЕР відомостей про самооцінювання, освітньої програми, інших документів наданих ЗВО, висновку експертної групи, аналізу сайту ЗВО та розміщених на ньому матеріалів було прийнято загалом обґрунтовано.
2. Відповідно до цього було прийнято рішення Національного агентства про умовну (відкладену) акредитацію за справою А-19-0173-101 зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), освітня програма «Середня освіта (Музичне мистецтво)» – засідання 13.01.2020 р. Справа 0085/АС-20 зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), освітня програма «Середня освіта (Музичне мистецтво)» передана на розгляд Національного агентства.
3. У зв'язку із цим, Комітет з питань етики вважає емоційні висловлювання О.Є.Верещагіної-Білянської неприпустимими з точки зору етики поведінки експерта з оцінювання освітніх програм.

4. Комітет з питань етики при цьому визнає, що висловлення О.Є.Верещагіної-Білянської не містять ознак образи честі і гідності доповідачів ГЕР 01.
5. Вивчивши висновки ГЕР 01 за цією та аналогічними справами зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), Комітет з етики констатує, що окремі зауваження і рекомендації, надані цією Галузевою експертною радою, є суперечливими і можуть бути підставою для виникнення конфліктних ситуацій між Галузевими експертними радами експертними групами, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та закладами вищої освіти.

Залишаються неунормованими питання щодо присвоєних за освітньою програмою професійних кваліфікацій та вживаних у ній назв посад (розділ ОП «Придатність до працевлаштування»). Існуючі чинні документи, зокрема Наказ МОН від 12.05.2016 № 506 «Про затвердження Переліку предметних спеціальностей спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» та Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010 (Наказ Держспоживстандарту України 28.07.2010 №327) по-різному визначають освітні ступені для присвоєння професійної кваліфікації вчителя та її формулювання.

Комітет з питань етики констатує, що Галузеві експертні ради не мають нормативних підстав визначати, які саме ПРН, компетентності та ОК дають можливість надавати професійну кваліфікацію у разі відсутності професійних стандартів, де вказані такі параметри. Також Галузеві експертні ради не мають підстав забороняти закладам вищої освіти присвоювати професійні кваліфікації, якщо це передбачено нормативними документами (Наказ МОН від 12.05.2016 № 506).

На основі викладеного вище Комітет з питань етики ухвалив:

1. Звернути увагу відділу експертів Секретаріату Національного агентства на необхідність формування експертних груп відповідно до спеціальності.
2. Рекомендувати відділу експертів залучати кандидата мистецтвознавства, доцента Верещагіну-Білянську О. Є. до акредитації освітніх програм винятково за галуззю 02 Культура і мистецтво, оскільки вона є фахівцем у сфері теорії та історії культури.
3. Вказати доценту Верещагіній-Білянській О.Є. на неприпустимість висловлення думки у випадках незгоди із рішенням іншої сторони із застосуванням будь-якої аргументації, окрім конкретних фактів, що відносяться до суті справи.

4. У зв'язку із цим Комітет з питань етики вважає емоційні висловлювання О.Є.Верещагіної-Білянської неприпустимими з точки зору етики поведінки експерта з оцінювання освітніх програм.
5. Вказати ГЕР 01 на неприпустимість зауважень та рекомендацій, які мають розходження з нормативною базою, викликаючи різночитання з боку закладів вищої освіти, експертних груп та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.
6. Рекомендувати членам Національного агентства та співробітникам відділу супроводу ГЕР активізувати роз'яснення політик Національного агентства щодо акредитації освітніх програм та порозуміння з експертними групами.
7. Довести прийняте рішення до відома всіх ГЕР.